

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.381

19 de juny del 2018

SUMARI

- 1 Joan Bosch ▶ Un tast de català d'Elna (13). Els possessius
- 2 Liris Picó Carbonell ▶ Contra les llengües, contra les persones
- 3 J. Leonardo Giménez ▶ Estufar, esguitar i arruixar
- 4 Albert Pla Nualart ▶ ¿El que havies d'haver fet o el que hauries d'haver fet?
- 5 David Paloma ▶ 55 lingüistes catalans
- 6 Empar Moliner ▶ Abaixar-se els pantalons
- 7 Gabriel Bibiloni ▶ L'aranyol
- 8 Rudolf Ortega ▶ Tots els dubtes. Germanismes i arabismes (Etimologia, 5)
- 9 Noms ▶ Revista de la Societat d'Onomàstica. Sumari del núm. 8 (2017)
- 10 Convocatòries

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 Els possessius

Joan Bosch

El català té dues classes de possessius: els possessius febles i els possessius forts. En aquest article veurem quin ús en fan els rossellonesos.

1. Llista dels possessius febles del català estàndard:

		un sol posseïdor		
		jo	tu	ell/ella
un sol objecte posseït	masculí	mon	ton	son
	femení	ma	ta	sa
més d'un objecte posseït	masculí	mos	tos	sos
	femení	mes	tes	ses

2. Els possessius febles actuen com a articles definits. Sempre precedeixen el nom o el grup nominal que determinen. Antigament eren usats amb freqüència, sobretot en la llengua escrita i en poesia. Ara han gairebé desaparegut del català modern. Al Rosselló, en canvi, s'hi mantenen ben vius, inclusivament en la llengua parlada, sobretot en singular i davant noms de parentiu. Sense cap dubte, la proximitat de l'occità i del francès n'ha afavorit la conservació.

Mon frai mena dotze aminades de vinya a Ribesaltes.

Ton cunyat és un escorniflaire. Sempre és a demanar coses dels altres!

Son ca ha jaupat tan fort que m'ha despertat.

Ma cosina s'està a Marquixanes. És casada i emmainadada.

Ta filla te fa creure que és masegada. Són mentides. És una enaigada de pa fresc!

Com li diuen a **sa** neboda? Me'n sovinc pas més!

Mos pares se'n van de viatge el mes entrant.

Tos oncles sí que eren devots. Anaven a oir missa cada diumenge.

Sos granets pervenien tots quatre de Montoriol.

Me l'estimi com si sigué el fill de **mes** entranyes.

Adiu! Com va la bota? I **tes** girmanes, què fan?

En Josep ha tingut un accident. **Ses** filles m'han dit que era a l'hospital.

3. Al Rosselló, i també als altres territoris de llengua catalana on es manté l'ús dels possessius febles, per a evitar hiats desagradables **ma, ta, sa** esdevenen **mon, ton, son** davant un mot femení que comença amb vocal.

M'estimi millor la musica rock de **mon** adolescència que non pas aquesta musica de truca l'embut!

Ton amiga del Voló se fa construir una casa que deu costar un ull de la cara.

Aquest matí s'és despertat d'hora per escriure una lletra a **son** estimada.

4. Llista dels possessius forts del català estàndard:

		un sol posseïdor			més d'un posseïdor		
		jo	tu	ell/ella	nosaltres	vosaltres	ells/elles
un sol objecte posseït	masculí	meu	teu	seu	nostre	vostre	llur/seu
	femení	meva	teva	seva	nostra	vostra	llur/seva
més d'un objecte posseït	masculí	meus	teus	seus	nostres	vostres	llurs/seus
	femení	meves	teves	seves	nostres	vostres	llurs/seves

5. Els possessius forts poden fer d'adjectiu o de pronom.

(adjectiu) El meu auto és verd.

(pronom) El teu és blau.

6. Quan fan d'adjectiu, poden anar davant el nom que qualifiquen o darrere.

(darrere) Aquest auto és d'un veí teu?

(davant) Sí, és del meu veí.

7. Quan són anteposats al nom els adjectius possessius **meu, teu, seu** i derivats van sempre precedits d'un determinant, generalment un article definit.

Els teus amics m'agraden pas cap bri.

8. Quan el determinant és un article indefinit o un demostratiu, en general l'adjectiu possessiu va darrere el nom. Al Rosselló, tant pot anar darrere com davant.

Vaig a la fira amb un meu amic (= amb un amic meu).

Aquell seu company (= aquell company seu) és insuportable.

9. Els rossellonesos pronuncien i escriuen **eua** la terminació femenina **eva** de mots acabats en **eu** al masculí (Per exemple: **hereua** en lloc d'**hereva**). Conforment amb aquesta particularitat fonètica, pronuncien i escriuen **meua/meues, teua/teues, seua/seues** els possessius **meva/meves, teva/teves, seva/seves**.

Filla meua! No podes pas deixar la cambra tan destimborlada! Te la caldria endreçar.

Ne tenim un afart de les teues macatrefles!

En aquesta tribuna, tothom hi diu la seua.

10. Al Rosselló, hi ha gent que fa servir les formes masculines **meu, teu, seu** en lloc de les formes femenines corresponents **meua, teua, seua**.

Mare meu! Quin desastre!

Demà, anem a caçar bolets amb la teu cosina.

La seu vida fa pena.

11. Al Rosselló, no fa gaire temps enrere, encara es podien sentir les formes arcaiques (avui desaparegudes) **mia**, **tua**, **sua** dels possessius femenins **meva**, **teva**, **seva**.

*Qui apuntarà el sarró per l'espertineta de demà? La **sua** mare o la **tua**?*

12. Quan són anteposats al nom, els adjectius possessius **nostre**, **vostre** i derivats solen anar precedits d'un determinant, generalment un article definit: **el nostre**, **el vostre**, etc. Al Rosselló, la forma més freqüent és la forma sense determinant.

*Coneixes **nostra** muntanya sacrada?*

*I **vostre** pare, què fa?*

13. Quan el determinant és un article indefinit o un demostratiu, en general l'adjectiu possessiu va darrere el nom. Al Rosselló, tant pot anar darrere com davant.

*Anem a la fira amb **un nostre** amic (= **un amic nostre**).*

***Aquell vostre** company (= **aquell** company **vostre**) és insuportable.*

14. En tercera persona, quan hi ha més d'un posseïdor, els rossellonesos no diuen mai **seu** sinó **llur**. En aquest cas **llur** és el possessiu patrimonial de la llengua catalana. Substituir-lo per **seu** és un castellanisme empobridor. El possessiu **llur** té dues formes: la singular **llur** i la plural **llurs**. Totes dues tant per al masculí com per al femení.

*No sé per què me van acusar. Mai no he pogut saber quines eren **llurs** intencions.*

15. A partir del possessiu **llur** els rossellonesos han derivat la forma femenina **llura** per imitació de les formes femenines **meua**, **teua**, **seua**.

*Quinos paios! Són unos caps de porc! I **llura** gossa, prió!*

*De qui són les fedes tosquirades de fresc? Dels veïns? No, les **llures** són a muntanya.*

16. Quan són anteposats al nom, els adjectius possessius **llur** i derivats van sense determinant. Al Rosselló, tant poden anar amb determinant com sense.

*Qui farà cabal **del llur** testimoniatge (= **de llur** testimoniatge)?*

***La llura** bestiesa (= **Llura** bestiesa) me sorprendrà sempre!*

17. Quan el determinant és un article indefinit, o un demostratiu, en general l'adjectiu possessiu va darrere el nom. Al Rosselló, tant pot anar darrere com davant.

*Aquell llur company (= **aquell** company **llur**) és insuportable.*

18. Els rossellonesos no fan pas mai anar un possessiu darrere una preposició. En lloc de formar combinacions com ara **davant meu**, **darrere teu**, **damunt seu**, **a prop nostre**, **a costat vostre**, etc. els rossellonesos diuen **davant de jo**, **darrere de tu**, **damunt d'ell**, **a prop de nosaltres**, **a costat de vosaltres**, etc.

Darrere de jo hi havia una cua interminable.

*Quin malparit! Quan va passar **davant d'ell** va escopinyar pel sòl!*

*Quan se sentia tot gatimoix s'acocolava **entremig de nosaltres**.*

19. Ara que hem vist com funcionen els possessius hem de recordar que, en català, tenen un ús força restringit i que convé evitar-los quan no són absolutament necessaris.

*Vaig acabar **el-meu** plat de bona gana. => Vaig acabar **el plat**...*

*Van rentar **els-seus** cabells amb aigua freda. => **Li** van rentar **els cabells**...*

*Un silenci inhabitual va cridar **la-seua** atenció. => ... **li** va cridar **l'atenció**.*

*No coneixíem aquella persona ni tampoc sabíem **el-seu** nom. => ...**en** sabíem **el** nom.*

*El van criticar **pel-seu** comportament. => ...per **aquell** comportament.*

Glossari

aminada	aiminada (antiga mesura agrària equivalent a una extensió de terra capaç de contenir una aimina de sembradura). L'aminada del Rosselló mesura 60 àrees.
apuntar	preparar, posar a punt
com si siguéss	com si fos
Com va la bota?	fórmula de salutació familiar rossellonesa (vegeu l'article núm. 1, «Les fórmules de salutació»)
destimborlat	desordenat

és a demanar	«ésser a + infinitiu»: manera tradicional de fer el present continu al Rosselló (vegeu l'article núm. 9, «To be, or not to be, that is the question»)
escopinyar pel sòl	escopir a terra
escorniflaire	tafaner
espertineta	berena que la mainada fa al descampat
ésser emmainadat	tenir fills
ésser un enaigat de pa fresc	Frase feta que denuncia un simulacre d'enaiguament. L'enaiguament és la tristesa morbosa que poden patir infants, adults o animals per la insatisfacció d'un desig, especialment de menjar allò que veuen menjar a un altre.
fedà	ovella fecundada; per extensió, ovella
frai	germà en llenguatge familiar
gatimoix	confús, avergonyit
girmà, girmana	germà, germana
granet	avi
jaupar	lladrar
macatrefla	farsa, enganalla
masegat	El significat primer del verb 'masegar' és «sotmetre a pressions, fregadissos, cops, etc., que arruguen o desformen i cruixen el cos que els rep». Per extensió, 'ser masegat' també significa «ser malaltís o adolorit per la malaltia».
musica	música
musica de truca l'embut	música molt dolenta
pas cap bri	ni gens ni mica (vegeu l'article núm. 7, «Les partícules negatives»)
príó	parió (al Rosselló, és la manera usual de dir: <i>el mateix, igual</i>)
quinos, unos	quins, uns (plurals irregulars al Rosselló) (vegeu l'article núm. 12, «Tots els camís van a Roma»)
s'acocolar	arraulir-se
sacrat	sagrat
se'n sovenir	recordar-se'n
tosquirades	esquilades

2 Contra les llengües, contra les persones

Lliris Picó Carbonell

Diari La Veu, 10/06/2018

<https://www.diarilaveu.com/columnista/82326/contra-les-llengues-contra-les-persones>

He de dir-vos que aquesta setmana pensava permetre'm el luxe i el caprici de compartir amb vosaltres un text una mica més literari del que us file habitualment, perquè després de tot el curs redactant ressenyes i preparant classes teòriques, a una li ve de gust recordar que en altres temps ha fet literatura. Tanmateix ja sabeu que la llengua em perd, en molts sentits... I és que, de fet, no sé si deu ser perquè vaig fent anys, de vegades em costa controlar-la, com ara fa uns dies en què, al mercat estant, unes senyores se m'acostaren per demanar-me "una firma contra el valenciano" [sic]. Així, sense el més mínim pudor, sense cap empatia. Davant la meua cara d'inicial estupefacció s'explicaren: "para que dejen de imponerles el valenciano a nuestros hijos", i em feren una explicació/interpretació del decret del plurilingüisme i de les dramàtiques repercussions que tindria en l'educació dels nostres fills, que ni el mateix Marzá ho hagués sabut dir de tan completa i científica manera. "Mira que s'ha de ser *tarugos* per a passar-se un matí de dissabte dient estupideses al mercat. Quines ganes de posar la ignorància i la incultura a la vista de tot el món!" "¡Oiga, sin insultar! ¡Usted qué se ha creído!" Com si el seu insensat propòsit no fóra un greuge descomunal contra les persones, contra la llibertat d'expressió i contra els drets humans.

El mateix dia l'associació "Hablamos español" convocava a València "una gran manifestación en defensa de la libre elección de idioma" sota lemes que suaven i masegaven el concepte de llibertat sense cap vergonya ni decència com "Elección es democracia", "Valenciano por elección y no por imposición" i que menystenien la intel·ligència de les persones i deixaven al descobert la incultura dels ideòlegs de consignes de l'altura intel·lectual de "Cervantes escribía en español". I què? Com si els que escrivim en valencià no poguérem llegir el *Quixot*. Joanot Martorell i Ausiàs March escrivien en català i Shakespeare en anglès, i limitar els nostres fills a la llengua de Cervantes em sembla una irresponsabilitat imperdonable. O què?

L'entitat en qüestió acusa el conseller Marzá d'haver modificat "el modelo lingüístico y primado la enseñanza de la lengua cooficial en detrimento de la lengua común, generando un conflicto político, educativo y social desconocido hasta el momento en la Comunidad Valenciana". A banda de la poca memòria que puga

tindre la gent sobre les baralles lingüístiques al País Valencià, em sorprèn la idea que qui genera el conflicte siga precisament qui legisla en pro no sols d'una bona convivència lingüística, sinó també amb el ferm propòsit de posar els nostres fills a nivell europeu en qüestió de llengües. Ja són ganes de queixar-se de tot, de ficar cullerada tant si tenim coneixements sobre el tema com si no, d'imposar opinions en detriment del bé comú, dels interessos educatius dels nostres fills, del pur sentit comú. Són ganes també, de desvirtuar armes de protesta tan poderoses com les manifestacions, convocant-ne a tort i a dret, frivolitiant-les amb consignes patètiques i casposes. I són ganes, sobretot, de no voler esforçar-se a entendre que quan es manifesten contra una llengua es manifesten contra les persones que la parlen. Els uns contra els altres. Quin perill, quin cansament, quina pèrdua de temps. Quina tristesa!

3 Estufar, esguitar i arruixar

J. Leonardo Giménez

Levante-EMV, 30/04/2018

El verb *estufar*, en la variant valenciana de la nostra llengua, entre altres significats, és 'esguitar, llançar gotes d'un líquid amb força, especialment amb la boca', com el defineix el *Diccionari normatiu valencià*. Eugeni S. Reig l'inclou en *El valencià de sempre*, i posa, entre els exemples, "No el faces riure quan està bevent, no siga cosa que ens estufe a tots". En eixe sentit té el sinònim *estufir*, arreplegat també en el *Diccionari general*, de Francesc Ferrer Pastor, amb la definició de 'llançar per la boca una glopada de líquid'. Modernament, quan llancem amb un esprai el líquid en forma de polsim també és *estufar*. Com deia, en este sentit és molt propi de la parla valenciana, arreplegat també, amb eixe significat, pel *Diccionari valencià* (GV-IIFV-Bromera-Lacreu), pel SALT i pel de la RACV. També té altres sentits com 'rebre asprament a algú, amollant-li un estufit': "Li vaig demanar els apunts de classe i em va estufar, mai li tornaré a demanar cap favor".

Quan algú s'enfada visiblement també es pot dir que s'ha estufat, o si l'enfada no és molt gran, s'ha tufat i prou. I quan algú s'envanix, se sent molt satisfet d'algun treball o de si mateix, o per una condició pròpia també s'estufa. Els que estan encantats d'haver-se conegut s'estufen molt. 'Fer ocupar més espai a una cosa, esponjant-la o estovant-la' també és *estufar*. I així, quan estovem

un coixí, i abans un matalaf, també l'estufem. I les aus de gran plomatge, quan pareix que augmenten de volum, també estufen les plomes.

Semblant a *estufar*, en algun sentit també, usem el verb *esguitar*, que és 'fer esguits', i *esguit*, al seu torn, és 'porció menuda d'aigua, pasta i fang, etc., que es desprén d'alguna cosa i s'escampa en agitar-la, colpejar-la': "La porta està plena d'esguits de fang", "Ha passat un cotxe pel caminal amb clots plens d'aigua i m'ha omplit d'esguits tota la roba". 'Banyar o embrutar d'esguits, en general, és *esguitar*. I cal anar molt a espai d'esguitar-nos d'oli, que les taques costen més de llevar que les de fang, per exemple. Però pitjor són les esguitades, en sentit figurat, de la corrupció; o no, segons com de caradura siga l'esguitat o l'esguitada i com siga de cínic o cínica. Com veiem, dia sí i a l'altre també els esguits de les corrupteles arriben a alguna gent. I *parlar amb esguit* és 'parlar a algú despectivament, amb animadversió': "No sé què li hauré fet al meu cosí, em parla amb esguit, com si li deguera alguna cosa".

I un verb i forma molt nostrats és *arruixar*, que com sabem, és 'escampar aigua o un altre líquid, amb la mà, amb una arruixadora o amb un altre utensili, de manera que caiga en forma de pluja sobre algú o alguna cosa', 'banyar alguna cosa tirant damunt un xorro d'aigua'. I arruixem els carrers, els arbres, les plantes, etc. En la variant catalanooriental de la llengua, *ruixar*. I una 'pluja molt forta, que dóna lloc a una precipitació que dura poc', és un *arruixó*.

4 ¿El que havies d'haver fet o el que hauries d'haver fet?

Albert Pla Nualart

Ara, 04/05/2018

https://llegim.ara.cat/opinio/que-havies-dhaver-fet-hauries_0_2009199087.html

Si jo li dic a algú "Això és el que havies de fer", l'implícit és que ho havia de fer i no ho va fer. I aquella oportunitat ha passat i s'ha perdut. Si, en canvi, li dic "Això és el que hauries de fer", l'implícit és que encara ho pot fer. De fet, li estic aconsellant que ho faci. En tots dos casos l'acció no s'ha realitzat, però només en el segon cas encara es pot realitzar dins el marc temporal de la frase. Qualsevol parlant competent fa un ús apropiat –i en cap cas sinònim– de les dues frases.

Per contra, tant li puc dir "Això és el que havies d'haver fet" com "Això és el que hauries d'haver fet" sense que, aparentment, canviï el sentit. La prova que no hi percebem cap diferència és que en els textos publicats –editats i revisats– apa-

reixen totes dues estructures, amb certa tendència a afavorir la segona (en una relació aproximada de sis a deu).

Plantegem-nos un tercer cas. També li puc dir “Això és el que hauries hagut de fer”. I no sembla que li pugui dir –almenys amb el mateix sentit– “Això és el que havies hagut de fer”. La primera frase és un consell projectat sobre el passat. La segona –estranya i inusual– seria la constatació d’una obligació passada.

Si anem a les fonts normatives, al DIEC2, la forma documentada en el segon cas –l’únic que crea dubtes– és “hauria d’haver”. A l’entrada *tardar*, per exemple, hi trobo: “Ja haurien d’haver arribat”. Al DCVB, en canvi, hi ha nombrosos “havia d’haver”, amb exemples de prosistes d’orella tan fina com Ruyra: “T’havia d’haver garrotejat abans que embarcar-te”.

Contrastant amb l’exemple del DIEC2, trobo en un article d’Albert Jané publicat a *Llengua Nacional* (núm. 93): “Ja havia d’haver arribat, però encara tardarà”. Filant prim, diria que saber que tardarà legitima *havia*, mentre que si l’espero impacient i pot arribar en qualsevol moment, hi va millor *hauria*. Sembla, doncs, que almenys per a accions emmarcades en el temps “hauria d’haver” i “havia d’haver” són formes sinònimes. És bo saber-ho per reduir la llista de correccions que a vegades fem sense saber si calen.

5 55 lingüistes catalans

David Paloma

El Punt Avui Cultura, 05/05/2018

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1384964-55-lingueistes-catalans.html>

Són cinquanta-cinc els lingüistes que tenen presència en la retolació de les vies urbanes de totes les terres de parla catalana.

N’hi ha una bona colla que només tenen dedicada una via, que sol ser un carrer: Ramon Amigó (Reus), Miquel Arimany (Roda de Ter), Pere Barnils (Centelles), Joaquim M. Bover (Palma), Josep Escrig (Llíria), Joan Esteve (Nàquera), Pau Estorch (Olot), Samuel Gili Gaya (Lleida), Carles Grandó (Elna), Josep Nebot (Vila-real), Jeroni Pau (Roses) i me’n descuido uns quants. Però vull esmentar Rosalina Poch i Ferrer (Igualada), que va formar part de l’equip de professors que van ensenyar català, del 1933 al 1939, sota la direcció de Pompeu Fabra. Juntament amb Esperança Figueras, el 1973 va publicar *Nou vocabulari de barbarismes*. És l’única dona entre els cinquanta-cinc.

Després hi ha els lingüistes una mica més recordats, que ja es mouen en el plural de dues vies o més: Antoni Febrer i Cardona (Ferrerries i Maó), Josep Balari (Barcelona i Sabadell), Tomàs Forteza (Palma i Santa Maria del Camí), Josep Giner (Albaida i Carlet), Antoni Griera (Sant Bartomeu del Grau, Sant Cugat del Vallès i Vic), etcètera.

Els lingüistes més populars, en tot cas, són deu: Mossèn Alcover, Joan Coromines, Pompeu Fabra, Ramon Llull, Manuel Milà i Fontanals, Francesc de Borja Moll, Antoni Rovira i Virgili, Carles Salvador, Manuel Sanchis Guarner i Enric Valor. D'aquests, el que té menys vies al seu nom en té dinou (Coromines); i els dos que en tenen més són Ramon Llull (127, amb poblacions que tenen dues vies al seu nom) i Pompeu Fabra (250, amb una població, Rubí, que arriba a tenir tres vies: carrer, plaça i passatge). Fabra és el líder.

Les informacions que recullen les plaques són diverses: lloc i any de naixement i mort, però també sintagmes com ara, en el cas de Fabra, “gramàtic i lexicògraf”, “filòleg”, “gramàtic”, “filòleg i lingüista”, “gramàtic i lingüista”. En alguns casos s’hi afegeix “autor de la gramàtica catalana”, “considerat l’ordenador de la llengua catalana” o “creador de l’ortografia catalana moderna”.

Fabra té una presència majoritària a Catalunya, testimonial a Andorra, Mallorca i Catalunya del Nord i nul·la al País Valencià. Ni un sol carrer té Pompeu Fabra, el “seny ordenador de la llengua catalana”, en terres valencianes. Ho corrobora el [MapaFabra \(anypompeufabra.cat\)](http://anypompeufabra.cat).

Això em fa pensar que, com a societat, alguna cosa no hem fet bé perquè els lingüistes que han treballat per la nostra llengua no siguin recordats d'una manera transversal en tot el territori. Sanchis Guarner no té carrers a Catalunya i Milà i Fontanals, per exemple, no en té a València. Només Ramon Llull és a tot arreu.

L'enhorabona als autors de l'exposició [Lingüistes pel carrer](#): Àngela Buj, del Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les Comarques Centrals dels Països Catalans, i Jesús Bernat, de la Societat d'Onomàstica. El projecte creix i els autors demanen suport per complementar-lo: jbsensegel@gmail.com. A l'agost l'exposició es podrà veure a la Universitat Catalana d'Estiu.

[Lingüistes pel carrer](#) al blog de Jesús Bernat
(*Imatgies*)

6 Abaixar-se els pantalons

Empar Moliner @emparmoliner

Ara, 31/05/2018

https://www.ara.cat/opinio/empar-moliner-abaixar-se-pantalons_0_2024797632.html

Carles Riera, de la CUP, s'ha disculpat (en un tuit) per una expressió que s'ha fet servir a cal Basté: "abaixada de pantalons". No l'ha fet servir ell, però igualment diu que fa "autocrítica" per "haver-la passat per alt, assentint sense objectar-la". I afegeix que "cal eliminar el llenguatge de connotacions sexistes i homòfobes dels mitjans de comunicació".

L'expressió que ha motivat la contrició d'en Riera significa "claudicar a contracor". Deixar-se, en definitiva, sodomitzar. Fer-la servir avui jo no diria que suposi exactament una connotació homòfoba o sexista, perquè l'art de la sodomia es practica entre dones, entre homes, entre dona i home, entre home i dona, entre dones i homes i entre humans i cabres (en aquest últim cas sí que s'ha de parlar del no consentiment animal). Però ja recordo que fa anys es va haver de retirar un cartell (diria que era de CCOO) perquè justament hi sortia la foto d'unes cames masculines amb els pantalons al garró, que suggeria aquesta activitat.

Si eliminem “abaixar-se els pantalons”, potser també haurem d’eliminar l’expressió “li han fet un massatge” quan parlem d’una entrevista llepona. De fet, aquest “llepona” que acabo de dir ja suggereix, també, una pràctica sexual. No cal dir que el tuit d’Elisenda Alamany que deia “ens han follat per davant i per darrere” (no pas “se’ns han”, com apuntava en Pau Vidal que hauria de ser) també seria incorrecte. “Ves a fer la mà” o “Ves a prendre pel sac”, igualment, són invitacions a la masturbació i la sodomia, del tot poc edificants. “Això és una casa de barrets” també l’haurem de fer fora del llenguatge polític perquè contribueix al clixé negatiu dels treballadors sexuals. El “N’hi ha per llogar-hi cadires” és vexatori amb el col·lectiu d’actors i actrius. I “A la taula i al llit al primer crit” jo també l’eliminaria. Suggereix una educació poc basada en el respecte i la tolerància. Ara ja ens podem seguir dient “nazis”.

7 L’aranyol

Gabriel Bibiloni @bibiloni

El blog de Gabriel Bibiloni, 14/04/2018

<http://bibiloni.cat/blog/?p=2716>

Diguem per a començar que el títol d’aquest article no vol ser irrespectuós de res ni de ningú. Permeteu-me la llicència d’introduir aquí el mot *aranyol*, a manera de mot col·loquial, calcat de l’omnipresent *catanyol*, que és la manera col·loquial de referir-nos a un català víctima, en una mesura més gran o menys, de la interferència de l’espanyol. I anem a la cosa.

Si una llengua es troba subordinada en un territori, perquè aquest és part d’un Estat que crea aquella subordinació, però disposa d’una comunitat humana que no es troba en cap estat de subordinació, la interferència de la llengua dominant sobre la subordinada que es produeix en el primer cas contrasta amb la llengua neta d’interferència a la part no subordinada. Sobretot si aquesta part no subordinada és una comunitat gran i vigorosa. Per molt que l’alemany que es parla a la regió francesa d’Alsàcia estigui interferit pel francès, els germanòfons d’aquella regió tenen un referent lingüístic clar en Alemanya, Suïssa o Àustria. Els gallecs reintegracionistes tenen un referent clar a Portugal. O els hongaresos d’Eslovàquia tenen un referent lingüístic vàlid en la llengua parlada i escrita a Hongria.

Els catalans no tenim aquesta sort. Tota la llengua està subordinada, sense que en resti ni un trosset amb vida pròpia. Si miram el petit Estat independent d'Andorra, la llengua que s'hi usa, lèxic administratiu a part, és un català tan interferit per l'espanyol com el català de Barcelona. Per a poder visualitzar fàcilment la interferència de l'espanyol sobre el català encara tenim en certa manera el català del nord, que als estudiosos de la interferència ens ha fet un bon servei. D'allà dalt estant, alliberat el cervell dels motllos que l'espanyol imposa al cervell de la gent del sud, la interferència espanyola es pot copsar molt més fàcilment. Les llargues xerrades amb l'amic Joan Daniel Bezsonoff a Prada o les informacions aportades per Idali Vera i altres persones de la Catalunya del Nord per a mi han estat un bon ajut en la meua feina de recerca sobre interferència. I no hi fa res que el català del nord hagi estat i estigui interferit pel francès: això no lleva que sigui un bon aliat per a descobrir les marques que l'espanyol deixa sobre el català. Però aquest recurs té les seves limitacions. Interrompuda la transmissió familiar de la llengua a les comarques del nord, i descomptant un sector de gent força vella, el català que ara parla una minoria de la gent és un català après com a segona llengua i fortament interferit pel català del sud; és a dir, indirectament interferit per l'espanyol. Del català de l'Alguer, per la seva quasi nul·la consistència, no cal ni parlar-ne.

Diferent és la situació de l'aranès i la resta de l'occità. Malgrat la poca vitalitat de l'occità a Occitània, aquesta llengua no pateix cap subordinació a l'espanyol, ni directa ni indirecta, llevat en tot cas d'algun mot molt peculiar que hi pugui haver penetrat via català. I aquest fet pot ser un gran ajut per al descobriment de la interferència de l'espanyol sobre l'occità aranès i per al redreçament d'aquesta varietat.

No tinc tant de coneixement de l'occità (i de l'occità aranès) com voldria tenir, però sí interès per tenir-lo. I amb aquest interès estic atent a observar les diferències entre la varietat parlada al Principat i la varietat parlada (o sobretot escrita) a l'Occitània integrada dins França. Mentre escoltava, durant els darrers dies, el programa informatiu *3/24 en aranès*, que emet diàriament la televisió de Catalunya, he pres notes sobre els hispanismes que hi he trobat. La comparació amb l'occità estàndard de més amunt de la frontera política és altament alligador. I el cas de l'occità és de gran interès per a l'estudi de les interferències lingüístiques. A continuació posaré la llista dels hispanismes que hi he observat (que no deu ser exhaustiva) amb la indicació de la forma occitana no subordinada a l'espanyol (occ.), bàsicament estàndard llenguadocià. Amb només un grapat de programes de deu minuts, bona part dels quals són declaracions de polítics en català i espanyol, la llista és prou substanciosa (o substancial).

Cada programa comença amb els mots *Òla, bona tarde*, dues castellanades de les quals no hi ha rastre al nord de la frontera. I els espectadors són tractats de *vosté*, un altre hispanisme totalment absent més al nord. Fortunadament, els informatius mostren també solucions comunes amb la resta de l'occità, pel que fa a neologismes: *caumatge* (*desocupació*, català *interferit atur*), *greva* (*vaga*) o *bombardament* (català *interferit bombardeig*). I una darrera observació: els hispanismes de l'aranès són en gran mesura els mateixos que els que té el català, perquè una sola és la llengua interferidora. A més, en aquests informatius es pot veure un model de llengua que segueix la mateixa línia ideològica del català dels mitjans de la Corporació i del seu deplorable llibre d'estil. L'admissió o promoció de multitud de formes espúries que fins i tot són fora de la normativa reconeguda de l'aranès (i del català): *eth president cessat*, *imputar* (algú), *registre* ('escorcoll'), *viuenda* (*vivenda*), etc.

Aquí teniu la llista. Com podeu suposar, tots aquests hispanismes també ho són en català (excepte algun com *correu*, *exèrcit* o *població*). I si hi ha cap error, apel a la competència d'alguns lectors coneixedors del terreny per a esmenar-lo.

acampada (occ. *campatge*)
ajuntament (occ. *comuna*)
an permetut recuperar (occ. *an permetut de recuperar*)
apartat (occ. *seccion, alineia*)
autopista (occ. *autorota*)
benzinèra
carretera (occ. *rota*)
carpa [de circ] (occ. *capitèl*)
carta (occ. *letra*)
conjunt (occ. *ensemble*)
coche (occ. *auto, veitura*)
correu (occ. *corrièr*)
despachi [liurament de]
diari (occ. *jornal*)
dies laborables (occ. *jorns obrants*)
Dinamarca (occ. *Danemarc*)
distorbis [disturbis] (occ. *rambalhs, tumults, amautas, etc.*)
empresa (occ. *entrepresa*)
empresari (occ. *entrepeneire, entredenedor*)
enganhar (occ. *enganar*)
eth equip (occ. *l'equipa*)

es paradi [els desocupats] (occ. los caumaires)
escolhir o escuelhir (occ. causir) [emprat, a més, abusivament amb el
significat de 'elegir' (occ. elegir): «eth escuelhut nòu president»]
eth govèrn espanhòu a cessat era directora (occ. destituir)
eth Liceu apòsta pera dansa
exèrcit (occ. armada)
gremi (occ. corporacion)
imputar [una persona]
informe (occ. rapòrt)
inabilitacion
inclús (occ. quitament)
inversion (occ. investment)
libi (occ. libian)
lletrats (occ. avocats)
mantèrs [venedors de carrer]
mesa deth Parlament
marchar [anar-se'n] (occ. se n'anar, partir)
majoria (occ. majoritat)
ministre d'Isenda (occ. ministre de las Finanças)
notícia (occ. nòva, novèla)
novèla (occ. roman)
números vermelhs (occ. nombres)
parar [aturar-se] (occ. arrestar)
passeg (occ. passejada)
pellicula (occ. filme)
per ultim (occ. finalament)
periodista (occ. jornalista)
ple [del Parlament]
pista [«le cerquen sense trobar cap mès pista»]
poblacion (occ. poblacion)
preguntar (occ. demandar)
pressupòst (occ. budgèt)
quedar (occ. restar, demorar)
querelha (occ. denúncia, etc.)
registre [escorcoll] (occ. perquisicion, etc.)
rentat [de diners] (occ. lavatge)
rescatar [un excursionista] (occ. salvar)
risc de fuga (occ. risc d'evasion)
ròda de premsa (occ. conferéncia de premsa)

se l'investigue per mauversacion (occ. altres solucions)
seguir [continuar] (occ. contunhar)
solidesa (occ. soliditat)
tarde (occ. aprèsmiègjorn)
tramitacion
tramvia (occ. tram, tramvai)
tiroteg
tribunau (occ. cort)
un d'octobre (occ. primièr d'octobre)
violéncia masclista
viuenda (occ. lotjament, etc.)
vosté (occ. vos)

8 Tots els dubtes. Germanismes i arabismes (Etimologia, 5)

Rudolf Ortega @Rudolf_Ortega

[Tots els dubtes. Una gramàtica del català a l'abast](#) (Barcelona: RBA La Magrana, 2014),
pàg. 295-297

Temps de conflictes · GUERRA

La història ha propiciat l'entrada a la llengua catalana de mots procedents de les llengües germàniques sobretot en dos moments: el primer durant la formació de la llengua amb l'entrada dels pobles germànics a la península Ibèrica (visigots, bàsicament), i el segon més modernament, tot manllevant termes de la llengua alemanya. En el primer cas, cal dir que els contactes amb les llengües germàniques eren freqüents ja en temps de l'imperi romà, ja que les fronteres eren força permeables tant als contactes comercials com a les incursions i els conflictes, cada vegada més habituals fins a la caiguda de Roma el 476. I després, amb l'arribada dels visigots, la influència va ser més intensa, però en tot cas preservant la imponent base de llatí vulgar i incorporant sobretot elements de lèxic: *bigoti*, *blanc*, *blau*, *sabó*, *brindis*, *guant*, *ric*. Curiosament, trobem que força elements relacionats d'alguna manera amb la guerra tenen origen germànic, com ara la mateixa *guerra*, i també *treva*, *robar*, *bregar*, *bandera*, *elm*, *espia*, *esperó* o *guàrdia*.

L'estètica del mal gust · KITSCH

De l'alemany modern obtenim el terme *kitsch*, qualificatiu del mal gust, d'allò estèticament pretensions i mal reeixit, que solem associar al món de l'art. Sembla que a la segona meitat del segle XIX la nova burgesia muniquesa va voler adquirir l'estatus de les classes tradicionalment cultes accedint al món de l'art per la via ràpida, freqüentant mercats d'art farcits de peces copiades, d'escassa vàlua estètica i amb materials pobres que van acabar caracteritzant tota una estètica del mal gust. I aquestes obres es van qualificar despectivament com *kitsch*, sembla que a partir del verb *kitschen* («escombrar porqueria»). D'aquí que diguem avui dia que un programa de televisió llueix una estètica kitsch, amb decorats de colors cridaners i il·luminació llampant, o que trobem que l'ambientació d'un parc temàtic és també kitsch, en adonar-nos que és tot de cartó pedra i que només reproduïx tòpics.

Altres germanismes incorporats modernament al català són *búnquer*, *kàiser*, *edelweiss*, *leitmotiv*, *càrtel*, *hàmster*, *kirsch*.

Arabismes medievals · CARXOFA

Tal com passava amb els germanismes, els arabismes tenen sobretot dos moments d'entrada a la llengua, el primer durant l'edat mitjana i el segon en època moderna. Els àrabs es van estar fins a set segles a la península Ibèrica, del VIII al XV, i la seva presència va comportar la incorporació de nombrosos fenòmens i avenços que, una vegada més, van acabar deixant petjada a la llengua, justament quan la llengua s'estava formant. I aquest fet és un fidel reflex dels vincles que hi havia entre dues comunitats, la musulmana i la cristiana, que si bé eren antagonistes compartien nombrosos vincles, com ara comercials i –com veurem– lingüístics. En trobem exemples en el món de l'alimentació: *carxofa*, *ar-ròs*, *taronja*, *almívar*; les matemàtiques: *zero*, *xifra*, *àlgebra*, *algorisme*; la llar: *alcova*, *golfes*, *barnús*, *sofà*; productes químics: *alcohol*, *quitrà*; i altres paraules com *alcalde*, *guitarra*, *girafa* o *raval*.

Manlleus contemporanis · XIÏTES, SUNNITES

L'entrada d'arabismes –o també d'altres llengües pròpies de països islàmics– ha tingut en els darrers anys una revifada, i no seria estrany aventurar que es tracta potser dels estrangerismes més abundants dels últims temps després de l'anglès. I aquesta revifada té a veure amb la penetració de nombrosos conceptes del món àrab i de l'islam, bé a través de persones nouvingudes que han traslladat fins aquí elements de la seva cultura, bé a través dels mitjans de comunicació en notícies relacionades amb els països d'origen: *imam*, *muftí*, *fàtua*, *xauarma*, *xeic*, *xador*, *hijab*, *burca*, *xiisme*, *sunnisme*, *xaria*, *kebab*, *aiatol·là*, *mul·là*, *talibà*.

9 Noms

Revista de la Societat d'Onomàstica.
Número 8, 2017

Dedicat a Enric Moreu-Rey

[Podeu descarregar-la i llegir-la en aquest enllaç](#)

Notícies. Novetats bibliogràfiques

Joan Tort i Donada. Enric Moreu-Rey, filòsof dels noms

Guillem i Miquel Figueras Moreu. Enric Moreu-Rey, l'avi i el savi

Jordi Mir. Un nom per a cada lloc

Ventura Castellvell. Enric Moreu-Rey, la universitat i els estudis onomàstics

José Enrique Gargallo Gil. El meu Enric Moreu

Anna-Maria Corredor Plaja. Aprendre francès i iniciar-se a l'onomàstica amb el professor Moreu

Eugeni Perea Simón. L'escola d'onomasiòlegs del Camp de Tarragona

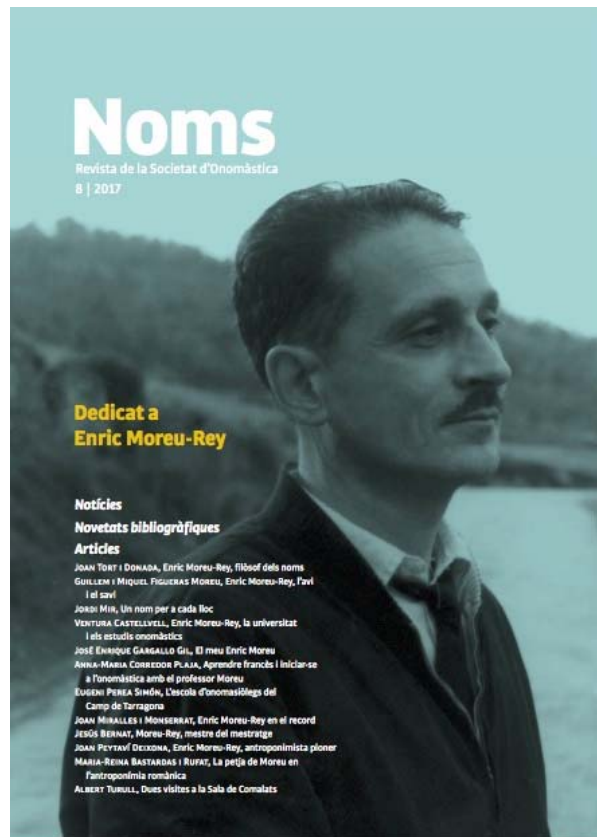
Joan Miralles i Monserrat. Enric Moreu-Rey en el record

Jesús Bernat. Moreu-Rey, mestre del mestratge

Joan Peytaví Deixona. Enric Moreu-Rey, antroponimista pioner

Maria-Reina Bastardas i Rufat. La petja de Moreu en l'antroponímia romànica

Albert Turull. Dues visites a la Sala de Comalats

- ▶ [Presentació del núm. 103 de Llengua Nacional especial Pompeu Fabra, dimarts 26 de juny del 2018 a les 19h a l'espai Decumanus \(plaça de l'Assemblea de Catalunya, 1, Badalona\).](#)
- ▶ [Actes d'inici del Correllengua 2018](#), del 25 al 30 de juny a Barcelona
- ▶ [Curs intensiu de llengua i cultura occitanes](#), Barcelona, 2-25 de juliol del 2018, nivell bàsic (A2), 60h